

BATININ TUTARSIZLIĞI: KENDİNE AYNA TUTMADAN 'SOYKIRIM' İDDİASINDA BULUNMAK

AVİM

19 Kasım 2019 tarihinde, EU Observerda Milan Schreuer tarafından kaleme alınan Colonisers Speak - 60 Years After Congo's Independence başlıklı yazı yayınlanmıştır. Yazıda Belçikanın Kongoyu sömürsü ve yaptığı soykırım anlatılmıştır. Schreuer dayanak olarak André de Maere, Kongoda geçirdiği zamanlara dair anlattığı anılarını da kullanmıştır ve Soykırım ithamının sebebini de nüfustaki değişimler ile yerel halka kötü muamele yapılmasına dayandırmıştır.[1] Schreuerün yazısı üzerine André de Maere yazıya cevaben bir mektup göndermiştir ve Belçikanın Kongoyu 1885-1960 yıllarında geliştirdiğini belirterek sömürgecilik faaliyetleri yürüttüklerini kabul etmemiştir. Ayrıca André de Maere, soykırım suçlamasına cevaben nüfus sayımındaki sayı değişikliklerini, hastalıklar ve yanlış yapılan nüfus sayımı ile açıklamıştır.[2]

Bilindiği üzere Raphael Lemkinin genocide (soykırım) terimini literatüre kazandırması ve bu bağlamda uluslararası hukuka geçirmesinden sonra 1948 BM Soykırım Suçunun Önlenmesi ve Cezalandırması Sözleşmesi kabul edilmiştir. Lemkin, genocide kavramını Holokostu tanımlamak ve soykırımın tescili için geliştirmiştir. Ayrıca Lemkin çalışmalarında, 1915-1916 Sevk ve İskân dönemine dair iddiaları Ermeni Soykırımı olarak tanımlamaktadır. Bu kapsamda Batının, Lemkinin iddialarına dayanarak Türkiyeyi sözde Ermeni soykırımı ile itham ettiği bilinen bir husustur. Yazıda bahsi geçen Belçika da parlamentosunda aldığı kararla Türkiyeyi sözde Ermeni soykırımı suçu ile itham etmiştir. Bu kararını da diğer Avrupa Devletleri ve Batı gibi Lemkinin çalışmalarına dayandırdığını belirtmiştir.

Bunların yanı sıra Lemkin, çalışmalarında çok daha ayrıntılı biçimde Belçikanın Kongoda soykırım suçu işlediğini de belirtmiştir. Birçok araştırmacı da bu kanıdadır; E. D. Morel tarafından yayınlanan çalışmalarda (King Leopold's rule in Africa, 1904) fotoğrafları ile insanlık suçu işlendiği görülmektedir. Fakat Belçika bu suçlamayı kabul etmemektedir; Kongo Bağımsız Devletini Belçika Kralı II. Leopoldın özel mülkü olarak nitelendirmekte ve yaşananlar ile ilgisinin olmadığını savunmaktadır. Bu bağlamda Avrupanın da eleştirilmemek ve okların hedefi olmamak adına önceden sömürgesi olan devletler ile işbirliği geliştirme/finansal yardım girişimleri olduğu da bilinmektedir. Ne var ki bu girişimler, soykırım suçunu örtbas etmek için yeterli bir zemin oluşturmadığı gibi, etik de değildir.

Bu noktada sorgulanması gereken husus şudur; Belçika özelinde Avrupa ve Batı kendine

ayna tutmak yerine, kendi hesaplaşmasını tamamlamadan soykırım konusunda Türkiye'yi kanıtlanmamış hükümlerle suçlamaktadır. Batı, parlamentolarından geçirdiği kararlar ile ithamlarını/suçlamalarını Lemkinin çalışmalarına dayandırdığı cihetle, ikiye bölünmüş olarak anılacaktır. Avrupa ve Batı Belçikanın Kongoda (dönemin Kongo Bağımsız Devletinde) soykırım suçu işlediğini kabul etmelidir. Bu bağlamda eğer insan hakları söz konusu ise, Lemkinin savlarına dayanarak ve sadece Ermeni iddiaları özelinde alınmış kararlar tutarsızlık yaratmaktadır. Bu noktada da kararların şüphesiz siyasi reflexler ile alındığı hatıra gelmektedir. Zira günümüzde Kongo Demokratik Cumhuriyetinin, devletlerce [ ] çıkarları için- uluslararası toplumda Ermenistanın konumlandırıldığı gibi bir yere sahip olamadığı ve Ermenistan gibi diaspora gücüne de sahip bulunmadığına dikkat çekmek gerekir.

Öte yandan Raphael Lemkinin çalışmaları ve bu çalışmalara dayandırılarak alınan parlamento kararları elbette bağlayıcı değildir; uluslararası hukuka göre bir bağlayıcılığı yoktur. Soykırım suçunu tescillemede esas alınan 1948 Soykırım Suçunun Önlenmesi ve Cezalandırılması Sözleşmesidir. Avrupa/Batı eğer gerçekten insanlığı düşünüyorsa, kendine de ayna tutarak konuyu da parlamentolarında tartışabilmelidir.

[1] Colonisers speak - 60 years after Congo's independence, *Eu Observer*, 19 Kasım 2019

[2] Letter to the editor regarding Congo and Belgium, *Eu Observer*, 27 Kasım 2019

Yazar Hakkında :

Atıfta bulunmak için: AVİM, . 2026. "BATININ TUTARSIZLIĞI: KENDİNE AYNA TUTMADAN 'SOYKIRIM' İDDIASINDA BULUNMAK." Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM), Yorum No.2019 / 81. Aralık 17. Erişim Temmuz 09, 2026. <https://www.avim.org.tr/tr/Yorum/BATININ-TUTARSIZLIGI-KENDINE-AYNA-TUTMADAN-SOYKIRIM-IDDIASINDA-BULUNMAK>

Süleyman Nazif Sok. No: 12/B Daire 3-4 06550 Çankaya-ANKARA / TÜRKİYE

Tel: +90 (312) 438 50 23-24 • **Fax:** +90 (312) 438 50 26

@avimorgtr

<https://www.facebook.com/avrasyaincelemelerimerkezi>

E-Posta: info@avim.org.tr

<http://avim.org.tr>

© 2009-2025 Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM) Tüm Hakları Saklıdır